

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U000698

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 28-02-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Демус Яна Володимирівна

2. Yana V. Demus

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2100-695X

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 011

Назва наукової спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Галузь / галузі знань: освіта

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Дата захисту: 05-05-2025

Спеціальність за освітою: Корекційна освіта (логопедія)

Місце роботи здобувача: Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Код за ЄДРПОУ: 31035253

Місцезнаходження: вул. Остроградського, буд. 2, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 7897

Повне найменування юридичної особи: Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Код за ЄДРПОУ: 31035253

Місцезнаходження: вул. Остроградського, буд. 2, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Код за ЄДРПОУ: 31035253

Місцезнаходження: вул. Остроградського, буд. 2, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14, 14.35.07, 14.35.

Тема дисертації:

1. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти
2. Training Future Physical Education Teachers for Inclusive Education in General Secondary Education Institutions

Реферат:

1. Дисертація присвячена підготовці майбутніх учителів фізичної культури до інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти. Обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету і завдання, розкрито об'єкт, предмет і методи дослідження, схарактеризовано хронологічні і територіальні межі дослідження, висвітлено зв'язок роботи з науковими планами й програмами, представлено джерельну базу, розкрито наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, відображено форми апробації й упровадження результатів дослідження в практику. Актуальність дослідження обумовлена низкою факторів, серед яких ключовими є суспільний запит на інклюзивну освіту, що відображає гуманістичні тенденції сучасного суспільства та прагнення до забезпечення рівних можливостей для всіх громадян, незалежно від

їх фізичних чи ментальних особливостей. Інклюзивна освіта є важливим інструментом для досягнення цієї мети, сприяючи соціальній інтеграції дітей з особливими освітніми потребами та їх повноцінній участі в житті суспільства. На законодавчому рівні в Україні діє низка нормативно-правових актів, які регулюють питання інклюзивної освіти, зокрема Закон України "Про освіту", Закон України "Про права осіб з інвалідністю", Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти" та інші. Ці документи визначають інклюзивне навчання як один із пріоритетних напрямів розвитку освіти в країні. Ефективність інклюзивної освіти значною мірою залежить від професійної компетентності педагогічних працівників, зокрема вчителів фізичної культури. Тому підготовка майбутніх учителів до роботи в інклюзивному середовищі є актуальним завданням педагогічної освіти. Наукова новизна і теоретичне значення дослідження полягає в тому, що у дисертаційній роботі вперше: - на більш глибокому рівні розкрито теоретико-методологічні основи професійної підготовки учителів фізичної культури до роботи в інклюзивному середовищі ЗЗСО; - розроблено специфічні методологічні підходи до інтеграції інклюзивної освіти в процес викладання фізичної культури; - розроблено та апробовано нову авторську модель професійної підготовки, яка враховує сучасні виклики інклюзивного навчання та специфіку фізичної культури як навчального предмета. Модель інтегрує гуманістичні підходи, педагогічні технології та практичні рекомендації для адаптації навчального процесу; - сформовано та обґрунтовано професіограму майбутнього вчителя фізичної культури, яка враховує компетентності, необхідні для роботи в інклюзивному середовищі, виділено ключові професійні якості, необхідні для успішної роботи з учнями з ООП; - проведено експериментальну перевірку готовності майбутніх учителів до професійної діяльності в інклюзивному середовищі ЗЗСО; - розроблено систему діагностичних факторів для оцінки готовності до роботи в інклюзивному середовищі, а також проаналізовано їхній вплив на результати підготовки; - визначено та апробовано сучасні методи та форми організації професійної підготовки, які сприяють формуванню інклюзивної компетентності; - унесено пропозиції щодо адаптації існуючих педагогічних підходів для викладання фізичної культури в умовах інклюзії; - надано практичні рекомендації для закладів вищої освіти щодо вдосконалення програм підготовки вчителів фізичної культури з урахуванням потреб інклюзивної освіти. Практичне значення дослідження полягає в розробці та впровадженні ефективних методичних підходів, які забезпечують підготовку майбутніх учителів фізичної культури до роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища ЗЗСО. Результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення навчальних планів закладів вищої освіти, що готують фахівців з фізичної культури, з урахуванням потреб учнів з ООП. Вони сприятимуть підвищенню якості підготовки майбутніх учителів до викладання фізичної культури в інклюзивних класах, зокрема через інтеграцію спеціальних методів і технологій, адаптованих до різних фізичних та психічних можливостей учнів. На основі отриманих результатів можуть бути розроблені практичні рекомендації для вчителів фізичної культури щодо організації інклюзивного навчання, що дозволить поліпшити ефективність педагогічної діяльності та підвищити загальний рівень фізичної активності та здоров'я учнів у закладах загальної середньої освіти.

2. The dissertation is dedicated to the training of future physical education teachers for inclusive education in general secondary education institutions. The relevance of the topic is substantiated, the objectives and tasks are formulated, the object, subject, and research methods are revealed, the chronological and territorial scope of the study is characterized, the connection of the work with scientific plans and programs is highlighted, the source base is presented, the scientific novelty and practical significance of the obtained results are revealed, the forms of approbation and implementation of research results into practice are also reflected. The relevance of the study is driven by several factors, the key ones being the societal demand for inclusive education, which reflects the humanistic trends of modern society and the aspiration to ensure equal opportunities for all citizens, regardless of their physical or mental characteristics. Inclusive education is an essential tool for achieving this goal, fostering the social integration of children with special educational needs and their full participation in society. At the legislative level, Ukraine has several regulatory legal acts governing issues of inclusive education, including the Law of Ukraine "On Education", the Law of Ukraine "On the Rights of Persons with Disabilities", the Resolution of the

Cabinet of Ministers of Ukraine "On the Approval of the Procedure for Organizing Inclusive Education in General Secondary Education Institutions" and others. These documents define inclusive education as one of the priority directions for the development of education in the country. The effectiveness of inclusive education largely depends on the professional competence of teaching staff, particularly physical education teachers. Therefore, preparing future teachers to work in an inclusive environment is a pressing task in pedagogical education. The scientific novelty and theoretical significance of the study lie in the fact that, for the first time in the dissertation: - The theoretical and methodological foundations of the professional training of physical education teachers for working in an inclusive environment of general secondary education institutions have been revealed at a deeper level. - Specific methodological approaches to integrating inclusive education into the physical education teaching process have been developed. - New authorial model of professional training has been developed and tested, considering contemporary challenges of inclusive education and the specifics of physical education as an academic subject. This model integrates humanistic approaches, pedagogical technologies, and practical recommendations for adapting the educational process. - Professional profile of the future physical education teacher has been formulated and substantiated, considering the competencies necessary for working in an inclusive environment, and the key professional qualities required for successful interaction with students with special educational needs have been identified. - Experimental assessment of the readiness of future teachers for professional activity in an inclusive environment of general secondary education institutions has been conducted. - System of diagnostic factors for evaluating readiness to work in an inclusive environment has been developed and tested, along with an analysis of their impact on training outcomes. - Modern methods and forms of organizing professional training that contribute to the development of inclusive competence have been identified and tested. - Proposals for adapting existing pedagogical approaches for teaching physical education in inclusive conditions have been put forward. - Practical recommendations for higher education institutions have been provided to improve teacher training programs in physical education, considering the needs of inclusive education. The practical significance of the study lies in the development and implementation of effective methodological approaches that ensure the preparation of future physical education teachers to work in an inclusive educational environment of general secondary education institutions. The research results can be used to improve the curricula of higher education institutions that train physical education specialists, considering the needs of students with special educational needs. They will contribute to enhancing the quality of teacher training for teaching physical education in inclusive classrooms, particularly by integrating specialized methods and technologies adapted to the diverse physical and psychological abilities of students.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Демус Я. В. Соціально-психологічна компетентність ментора у галузі фізичної культури. Імідж сучасного педагога. 2021. № 2 (197). С. 37–41. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2021-2\(197\)-37-41](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2021-2(197)-37-41)
- 2. Демус Я. В. Особливості соціально-психологічної діяльності спортивного тренера. Педагогічні науки. 2021. № 77. С. 35–39. DOI: <https://doi.org/10.33989/2524-2474.2021.77.239285>
- 3. Демус Я. В. Взаємодія психолога і тренера у процесі професійної діяльності. Естетика і етика педагогічної дії. 2021. № 23. С. 54–61. DOI: <https://doi.org/10.33989/2226-4051.2021.23.238253>

- 4. Демус Я. В. Інклюзивна спрямованість розвитку системи освіти в Україні. Педагогічні науки. 2021. № 78. С. 91–96. DOI: <https://doi.org/10.33989/2524-2474.2021.78.249832>
- 5. Демус Я. В. Inclusive education in Ukraine problems and prospects. Естетика і етика педагогічної дії. 2021. № 24. С. 203–212. DOI: <https://doi.org/10.33989/2226-4051.2021.24.255927>
- 6. Демус. Я. В. Особливості роботи психолога і тренера у процесі становлення сучасного спортсмена. Theoretical foundations of the functioning of Education. Ways to improve the effectiveness of educational activities : collective monograph. Boston : Primedia eLaunch, 2021. С. 115–121. DOI: 10.46299/ISG.2021.MONO.PED.II
- 7. Демус Я. В. Особливості закордонного досвіду організації інклюзивного спорту для людей з інвалідністю. Педагогічні науки. 2021. № 79. С. 89–93. DOI <https://doi.org/10.33989/2524-2474.2022.80.278223>
- 8. Демус Я.В., Кобобел А.Є. Організація дозвіллевої діяльності дітей з особливими освітніми потребами в закладах позашкільної освіти кінця XX – першої чверті XXI століття. Педагогічні науки. 2022. № 79. С. 135–141. DOI <https://doi.org/10.33989/2524-2474.2022.79.264672>
- 9. Демус Я. В. Особливості закордонного досвіду організації інклюзивного спорту для людей з інвалідністю. Педагогічні науки. 2022. № 80. С. 89–93. DOI <https://doi.org/10.33989/2524-2474.2022.80.278223>
- 10. Демус Я. В. Theoretical and practical analysis of the preparation of physical culture bachelors for inclusive education in modern educational institutions. Педагогічні науки. 2023. № 81. С. 117–121. DOI: <https://doi.org/10.33989/2524-2474.2023.81.289401>
- Демус Я. В., Корносенко О. К., Даниско О. В. Сучасні технології унаочнення техніки фізичних вправ у підготовці фахівців фізичної культури до використання фітбол-гімнастики у професійній діяльності. Вісник Національного університету "Чернігівський колегіум" імені Т. Г. Шевченка. 2023, Т. 176, № 20. С. 103–109. DOI: <https://doi.org/10.58407/visnik.232015>
- 12. Демус Я. В., Фазан В. В. Research and experimental work on preparing future bachelors of physical education for teaching activities in the conditions of inclusive education. Педагогічні науки. Спецвипуск. 2024. № 83. С. 79–83. DOI: <https://doi.org/10.33989/2524-2474.2024.1.308731>

Наукова (науково-технічна) продукція: методичні документи

Соціально-економічна спрямованість: удосконалення системи підготовки учителів фізичної культури

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0121U114718

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Фазан Василь Васильович

2. Vasyl V. Fazan

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9823-3704

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Код за ЄДРПОУ: 31035253

Місцезнаходження: вул. Остроградського, буд. 2, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Позднякова Олена Леонтіївна
2. Olena L. Pozdniakova

Кваліфікація: д.пед.н., доц., 13.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4151-437X

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com/citations?user=6hnGGyAAAAAJ&hl=uk>;
<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57211372996>

Повне найменування юридичної особи: Комунальний заклад вищої освіти "Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія" Запорізької обласної ради

Код за ЄДРПОУ: 22133718

Місцезнаходження: вул. Наукового містечка, буд. 59, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69017, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Рибалко Ліна Миколаївна
2. Lina M. Rybalko

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6092-9442

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка"

Код за ЄДРПОУ: 02071100

Місцезнаходження: Першотравневий проспект, буд. 24, Полтава, Полтавський р-н., 36011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Фастівець Анна Віталіївна

2. Anna V. Fastivets

Кваліфікація: д.пед.н., доц., 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 000-0001-6333-5519

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Заклад вищої освіти "Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая"

Код за ЄДРПОУ: 19359117

Місцезнаходження: вул. Володимирська, буд. 7, корп. 2, Київ, 04025, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Олефір Ольга Іванівна

2. Olga I. Olefir

Кваліфікація: к. пед. н., доц., 13.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9299-7212

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Код за ЄДРПОУ: 31035253

Місцезнаходження: вул. Остроградського, буд. 2, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Момот Олена Олегівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Момот Олена Олегівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Лобач Катерина Василівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна